

ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՎՈՂ
ՈՒՍՈՒՑՉԻ
ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Հետազոտության թեման՝ Սովորողների մոտիվացիայի

բարձրացումը հարցադրումների մեթոդի միջոցով

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Գայանե Թադևոսյան

«Արմավիրի թիվ 3 հիմնական դպրոց» ՊՈԱԿ

Մենթոր ուսուցիչ՝ Շուշան Վարդանյան

ԱՐՄԱՎԻՐ 2023

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. ՆԱԽԱԲԱՆ	3
2. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱԿՆԱՐԿ	5
3. ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱՏԵՔՍ	9
4. ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑՔ	10
5. ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՄՇԱԿՈՒՄ ԵՎ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ	23
6. ԱՄՓՈՓՈՒՄ	27
7. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	28

ՆԱԽԱԲԱՆ

Արա այսօր այն, ինչ մյուսները չեն ցանկանում անել: Վաղը կապրես այնպես, ինչպես մյուսները չեն կարողանում:

Ջարեդ Լետտո

Ասում են մոտիվացիան երկար չի տևում: Ինչ արած, լոգանքից հետո թարմությունն էլ է օրվա ընթացքում վերանում: Հենց դրա համար էլ այդ մասին պետք է հոգ տանել ամեն օր:

Ամերիկացի հայտնի դերասան և ռեժիսոր Ուիլ Սմիթը, պնդում է, որ մոտիվացիան միակ ճշմարիտ բանալին է՝ հաղթահարելու բոլոր կենսական դժվարությունները: Ոչինչ չի մոտիվացնում ավելի, քան հստակ նպատակը, որին մեզ անհրաժեշտ է ձգտել:

Սովորողների ուսումնական մոտիվացիայի խնդիրը հետաքրքրել է գիտնականներին դեռևս հնուց: Թեման արդիական է և հետազոտական շարունակական աշխատանք է պահանջում: Թեմայի արդիականությունը կապված է նոր կրթական համակարգին հարմարվելու անհրաժեշտության հետ: Սովորելու մոտիվացիան դինամիկ երևույթ է, այն փոխվում է մարդու կյանքի ընթացքում և յուրաքանչյուր տարիքում ունի իր առանձնահատկությունները:

Ուսուցիչները գիտեն, որ աշակերտը չի կարող դասավանդվել, եթե անտարբեր է ուսման և գիտելիքների նկատմամբ, առանց գիտակցելու դրանց կարիքը: Ինչ խնդիրներ ունի ներկայիս կրթությունը, ինչին է ձգտում ուսուցիչը, որն է այն գերխնդիրը, որի լուծումը կտա ցանկալի պտուղներ: Ի վերջո, որն է կրթության նպատակը լայն իմաստով և յուրաքանչյուր դասի նպատակը: Ինչպիսի աշակերտ, մարդ, քաղաքացի ենք ուզում կերտել: Հարցերը շատ են, շփոթեցնող, բայց յուրաքանչյուրս տալիս ենք մեզ այս հարցը և որոնում պատասխաններ:

Ինքս ինձ հաճախ եմ հարցնում՝ գիտեմ ուր եմ գնում, ինչ նպատակի եմ ձգտում դասավանդելիս: Գնահատում եմ առկա խնդիրները և վերլուծում կիրառած մեթոդների ռազմավարությունների արդյունավետությունը:

Դասավանդելով հիմնական դպրոցում և աշխատելով միջին դասարանների աշակերտների հետ՝ նկատում եմ անվիճելի մի իրողություն, որ կրթության մոտիվացիան աշակերտների հասակ առնելու հետ նվազում է, և դա ակնհայտ է հատկապես տղաների միջավայրում:

Մեր ամենամեծ թերությունն այն է, որմենք չափազանց շուտ ենք հանձնվում: Հաջողության մենափորձված ճանապարհը շարունակաբար ևս մեկ անգամ փորձելն է:

Թոմաս Էդիսոն

Աշակերտների համար սովորելու մոտիվացիան շատ կարևոր գործոն է ինչպես ներկայի, այնպես էլ ապագայի հաջողության համար: Շատ հաճախ ինչ-որ բան անելու համար մեզ

պակասում է մի կաթիլ մոտիվացիա: Արդյունավետ դասավանդման հիմքում ընկած է սովորողների մոտիվացիան: Անհնար է դասավանդել մի դասարանում, որտեղ

սովորողներն անտարբեր են:

Մոտիվացիան կարևոր դեր է խաղում ընդհանուր զարգացման մեջ:

Մոտիվացիա - հաջողության բանալին

Ես այն չեմ ինչ պատահել է ինձ հետ, ես այն եմ, ինչ որոշել եմ դառնալ:

Կարլ Զունգ

Եթե ինչ-որ բան շատ ուզես, ողջ Տիեզերքը կնպաստի նրան, որ ցանկություն ի կատար ածվի:

Պաուլո Կոելյու

Եթե ցանկանում ես հաղթել բոլորին, նախ հաղթիր ինքդ քեզ:

Դոստոևսկի

Այս հայտնի մտքերը նախանշում են մոտիվացիայի խթանման 3 հիմնական նախապայմանները. նպատակը, ցանկությունը, կամքի ուժը:

Ուսումնառության մեջ մոտիվացիայի բարձրացման կարևոր գործոն են հանդիսանում հարցեր տալու հարցերին պատասխանելու կարողությունը: Այս մեթոդը կիրառվում է սովորողների գիտելիքները գնահատելու, ուսուցանվող նյութն ավելի խորն ըմբռնելու, քննադատական մտածողություն զարգացնելու, աշակերտների ներգրավվածության աստիճանը բարձրացնելու մոտիվացիան խթանելու համար: Այս դեպքում հարց է առաջանում, թե ինչ տարբերություն կարող է ունենալ հարցերի միջոցով մոտիվացիայի ձևավորումը, պատմելու միջոցով մոտիվացիայի ձևավորումից:

Հարցադրումների մոտեցման մեջ էական առավելություն կա, և դա այն է, որ այսպիսի դասի ընթացքում ձեռք բերած գիտելիքները . փոխանցելի են:

Ելնելով իմ առջև դրված խնդիրներից՝ որոշեցի կատարել հետազոտություն և պարզել՝ ինչպես կարող է հարցադրման մեթոդով ձևավորել մոտիվացիա միջին դասարաններում սովորող աշակերտների մոտ:

1. *Հետազոտության օբյեկտ՝*

Միջին դասարանների ուսուցման գործընթացը:

2. *Հետազոտության նպատակը՝*

Ուսուցանվող թեմայի վերաբերյալ ձևավորել մոտիվացիա և նպաստել ուսումնական գործունեության արդյունավետության մակարդակի բարձրացմանը:

Հարցադրումների մեթոդի միջոցով խթանել աշակերտների մասնակցությունը դասին:

3. *Հետազոտության խնդիրները՝*

Ուսումնասիրել ուսուցման ժամանակակից մոտեցումներից, որոնք կբարձրացնեն աշակերտների մոտիվացիան:

Ուսումնասիրել հիմնախնդրի վերաբերյալ գիտական գրականություն:

Ուսումնասիրել Հարցադրումների մեթոդի արդյունավետությունը մոտիվացիայի ձևավորման գործում:

Հաշվի առնել ժամանակակից երեխայի բնավորության գծերը:

Սովորելու դժվարությունները:

Ուշադրության պակասը:

Ներգրավվածությունը դասին:

Հետազոտությունը կատարել էմ 6-րդ դասարանում, որտեղ սովորում են 25 աշակերտներ: Հետազոտությունն անցկացնելու համար կիրառել էմ հարցադրման մեթոդը, հայտորոշիչ թեստեր: Ուսումնասիրել էմ գիտամանկավարժական գրականություն և հետազոտվող թեմային վերաբերվող կատարված հետազոտական աշխատանքները և կատարել էմ վերլուծություն:

Տվյալների հավաքագրման հիմնական մեթոդներ են հանդիսացել՝ հայտորոշիչ թեստերը, հետաքրքրության մակարդակը պարզելու համար՝ հարցաթերթերը:

Հետազոտության ընթացքում իրականացվել է 2 փորձական դասաժամ, ընդ որում առաջինը՝ ավանդական մեթոդների կիրառմամբ, մյուս երկուսը՝ ներգրավելով դասավանդման ժամանակակից հարցադրումների մեթոդը:

Գրականության ակնարկ

Մոտիվացիան երևույթների լայն շրջանակի է, որը մարդուն դրդում է գործունեության: «Մոտիվ» բառը լատիներենից է՝ Moveo, այսինքն շարժվող: Առաջինանգամ «Մոտիվացիա» բառը օգտագործել է Ա.Շոպենհաուերը, որից հետո այս տերմինը մտել է հոգեբանական առօրյա կյանք՝ բացատրելու մարդու և կենդանիների վարքի պատճառները: Ներկայումս մոտիվացիան՝ որպես հոգեկան երևույթ, մեկնաբանվում է տարբեր ձևերով: Մի դեպքում, որպես գործոնների համախումբ, որոնք աջակցում և առաջնորդում են, այսինքն՝ որոշում են վարքագիծը /Կ.Մադսեն, Ժ.Գոդֆրուա/, մեկ այլ դեպքում՝ որպես շարժառիթների համադրություն/Կ.Կ.Պլատոնով, 1986/, երրորդում՝ որպես ազդակ, որը հանգեցնում է վարքի ակտիվությանը և որոշում է նրա ուղղվածությունը /7, էջ 65/: Ամենից հաճախ գիտական գրականության մեջ մոտիվացիան համարվում է հոգեբանական պատճառների համադրություն, որով բացատրվում է մարդու վարքագիծը, դրա ծագումը, ուղղվածությունը և գործունեությունը /12, էջ 513/: Սակայն գոյություն ունեն մոտիվացիայի սահմանման մի շարք տարբերակներ, որոնցից և մի քանիսը կներկայացնենք:

Մոտիվացիան մարդու վրա ազդելու գործընթաց է՝ որոշակի դրդապատճառների ակտիվացման միջոցով նրան որոշակի գործողությունների դրդելու համար: Մոտիվացիան

խթան է, որը մեզ ստիպում է գործել: Ա.Մասլոուի մոտիվացիայի տեսությունը որպես առաջատար շարժառիթ, նշում է անհատի շարունակական զարգացման ձգտումը: Նա փորձել է որոշել և դասակարգել մարդկային հիմնական պահանջմունքները և հիերարխիայի տեսքով, որը հաճախ անվանում են Մասլոուի պահանջմունքների բուրգ:

Մոտիվացիան մարդկային հոգեկան կյանքի դրդապատճառային հիմքն է, հոգեբանական պատճառների համադրություն, որոնք որոշում են մարդու վարքի ակտիվությունը(16): Մոտիվացիան որոշակի էներգետիկ համակարգ է, որը ձգտում է լիցքաթափել, բավարարել այն շարժառիթներն ու պահանջմունքները, որոնք կազմում են մոտիվացիայի էությունը /ըստ՝ 3, էջ 337/:

Մեկ այլ մոտեցման համաձայն էլ, որի հեղինակը Է. Լոկն է /1968/՝ մարդու մոտիվացիան որոշվում է նրա նպատակներով և աշխատանքի արդյունքին հասնելու բավարարվածությամբ: Մոտիվացիան ցանկացած գործունեության հիմքն է, այդ թվում՝ կրթական: Վ.Ա.Սուխոմլինսկին ասել է. «Միայն այն ուսուցիչն է իր գործում հմուտ, ով ավելի լավ գիտի, թե ինչ է պետք իմանան իր աշակերտները և ինչ ճանապարհով է պետք հասնել այդ գիտելիքներին»: Հենց կրթական մոտիվացիան է ճանաչողական գործունեության ձևավորման, մտածողության զարգացման, անհատի մասնագիտական հաջող գործունեության համար անհրաժեշտ գիտելիքների ձեռքբերման երաշխավորը: Արդյունավետ կրթության, ապա մասնագիտական գործունեության հիմքը այս տեսակի գործունեության համար մոտիվացիայի բարձր մակարդակն է: Իսկ արդյունավետ ուսուցման կարևոր միջոց է արդյունավետ ընթերցանությունը: Սուխոմլինսկին նշում է, որ գիտելիքի իմաստավորման և մոտիվացիայի խթանման հաջողությունը, որքան էլ բխում են տարբեր սկզբունքներից, այդուհանդերձ դրանց փոխկապակցվածությունը իրագործվում է հարցադրումների մեթոդի և զրույցի կիրառումից: Հոգեբանները խոսելով մոտիվացիայի մասին, նշում են, որ դա ներքին վիճակ է, ցանկություն, որն ակտիվացնում է վարքագիծը և ուղղորդում դեպի նպատակը: Մոտիվացիան մարդու վրա ազդելու գործընթաց է՝ որոշակի դրդապատճառների ակտիվացման միջոցով նրան որոշակի գործողությունների դրդելու համար: Այսինքն, մոտիվացիան խթան է, որը մեզ ստիպում է գործել: Կրթական մոտիվացիայի ձևավորումը կարելի է համարել կրթության կենտրոնական խնդիրներց մեկը: Այս թեմայի արդիականությունը կապված է ժամանակակից դպրոցում կրթության բովանդակության թարմացման հետ: Թեմայի կարևորությունը նրանում է, որ ժամանակակից աշխարհում փոխվում են ոչ միայն չափանիշներն ու պահանջները, այլև հենց իրենք՝ երեխաները:

Ես ենթադրում եմ, որ այդպիսի ռազմավարություններից մեկը հարցերի միջոցով մոտիվացիայի ձևավորումն է: Հետազոտության այս հատվածում կփորձենք ուսումնասիրել գիտամանկավարժական գրականություն, որոնք վերաբերվում են հարցադրումների մեթոդին և մոտիվացիային: Ջեֆ Փեթթի «Դասավանդումն այսօր» Գլուխ 14, «Հարցադրումների մեթոդի առավելությունները», «Ջեֆ Փեթթի», Գլուխ 5,

«Մոտիվացիա» հետազոտական աշխատանքները, «Հարցադրման մեթոդները և ուսուցման արդյունավետության բարձրացումը» Դուկասյան Ասյայի հոդվածը,

«Հարցադրման մեթոդ, Հեղինակ՝ Բաբերգյան Լարիսա» հոդվածը: Ուսումնասիրված աշխատանքներից առանձնացրել եմ մտքեր և հատվածներ, որոնք ինձ կօգնեն իմ հետազոտական աշխատանքը ճիշտ և նպատակային դարձնել: Գրի եմ առել մի քանիսը: Երբ հարցադրումները կիրառում ենք որպես դասավանդման մեթոդ, ի հայտ է գալիս մեկ էական

առավելություն: Աշակերտները պետք է իմանան, որ ուսումնառության մեջ հաջողություն են գրանցում: Ոչինչ այնքան չի մոտիվացնում, որքան աշակերտի բավարարվածության զգացումը, երբ նա հարցին ճիշտ է պատասխանում և անմիջապես արժանանում ուսուցչի ջերմ գովասանքին:

Հարցադրումների՝ որպես դասավանդման մեթոդ կիրառելու առավելությունները՝

- ապահովում է, որ ուսումնառությունը կառուցողաբար հիմնովի նախկինում ստացած գիտելիքի վրա,
- ստեղծում է փոխանցելի գիտելիք,
- տալիս է ակնթարթային հետադարձ կապ /թե՛ ուսուցիչներին, թե՛՝ աշակերտներին/ սովորելու գործընթացի վերաբերյալ,
- դասի ընթացքը համապատասխանեցվում է աշակերտի տեմպին,
- աշակերտների համար ակտիվ և հետաքրքիր գործընթաց է,
- աշակերտներին թույլ է տալիս գործնականում կիրառել ուսուցչի հաղորդած նիւթերն և կողմից վերջերս յուրացված գաղափարները ու բառապաշարները,
- վեր է հանում սխալ գաղափարներն ու ենթադրությունները՝ թույլ տալով, որ տեղի ունենա «սովորածը մոռանալու» գործընթաց /այսինքն ապահովում է ուսումնառության «ստուգելու և շտկելու» բաղադրիչը/,
- մոտիվացնում է, քանի որ հնարավորություն է տալիս աշակերտներին հաջողություն գրանցել ուսումնառության ընթացքում,
- անհատական հարցադրումների միջոցով ուսուցչին հնարավորություն է տալիս բացահայտել այն դժվարությունը, որին միգուցե հանդիպել է «փակուղում հայտնված» աշակերտը,
- կարող է կիրառվել աշակերտին կարգապահ դարձնելու համար,
- թույլ է տալիս ուսուցչին գնահատել ուսումնառությունը,
- խրախուսում է բարդ մտածողության հմտությունների զարգացումը,

Ունի նաև թերություններ, այն է՝

- կարող է ժամանակատար լինել,
- դժվարացնում է խմբում բոլոր աշակերտների ներգրավվածությունը,
- հեշտ կիրառվող ձև չէ ուսուցչի համար /5, Ջ.Փ.Գ.14/:

Ըստ Ֆ.Գրոյսերի /1964/ հարցերը պետք է լինեն հասկանալի, բովանդակալից, հակիրճ, բնական ու պարզ լեզվով շարադրված, մտածելու տեղիք տվող և ներգրավող, «փաստային» և մտածել ստիպող հարցերի միջև հավասարակշռություն պետք է լինի:

Երեխաների մասնակցությունը և ներգրավումն ապահովելու, նրանց մտածողության խթանման և սովորելու հմտությունների զարգացման համար չափազանց կարևոր դեր ունեն առաջադրվող հարցերն ու հարցադրումները: Հարցերը կամ հարցադրումները երեխաների մտածողությունը խթանելու, տեղեկատվությունը հիմնավոր ընկալելու, համակարգելու, ստեղծագործական և քննադատական մտածողությունը զարգացնելու կարևոր գործոն են: Հարցերը պետք է լինեն՝

- հստակ

- նպատակաուղղված
- հակիրճ
- երեխաների մակարդակին համապատասխան
- տրամաբանական հաջորդականությամբ

- մտածելու տեղիք տվող /Ա.Ղ., 165/:

Մանկավարժական գրականության մեջ հարցերը դասակարգվում են հետևյալ կերպ.

- բաց
- փակ
- հուշող
- ենթատեքստով
- հետադարձ ուղղորդող /Բ.Լ., 2/Ուսուցիչը պետք է`
- համոզվի, որ երեխաները հասկացել են հարցը,
- հարցը ձևակերպի հակիրճ,
- հարցը ձևակերպի հստակ,
- կշռադաստի հարցի բարդությունը և երեխաներից պատասխաններստանալու հնարավորությունը,
- չպետք է տա անորոշ հարցեր, չպետք է ուղղորդի երեխաներին դեպի իր նախընտրած պատասխանը,
- չպետք է պատասխանի հարցերին /Վ.Լ.4/:
- Քանի որ իմ նպատակն է Հարցադրման մեթոդով ձևավորել մոտիվացիա, անդրադարձել եմ նաև մոտիվացիային վերաբերող հատվածներին:
Շարժառիթները կարող են լինել երկարաժամկետ կամ կարճաժամկետ:
Ընդհանուր առմամբ կարճաժամկետ շարժառիթներն ազդեցիկ են առավել երիտասարդ սովորողների համար, մեծահասակը հաճույքով կաղնու ծառ կարող է տնկել, սակայն 16 տարեկանների համբերությունը չի հերիքում անգամ կանաչի աճեցնելու համար /Ջ.Փ., Գ. 5,4/:
- Գովեստը կամ խրախուսումը, որին արժանանում են հաջողության գործընթացի շարժիչ ուժն է: Հետևաբար`
- Ուսուցիչները պետք է համոզվեն, որ սովորողները հստակ գիտեն` ինչ է իրենցից սպասվում և ինչպես անել դա: Նրանք գիտեն նաև, որ անհրաժեշտության դեպքում կարող են օգնություն ստանալ:
- Որոշ առաջադրանքներ պետք է լինեն պարզ, որոշ շտկումներից հետո արագ իրագործելի, որպեսզի բոլոր սովորողները կարողանան որոշակի հաջողության հասնել: Իսկ մյուս առաջադրանքները կարող են ավելի աշխատատար լինել:
- Ուսումնառության մեջ գրանցված հաջողություններն անպայման գովեստի խոսքերի կամ այլ հավանության պետք է արժանացնել` չանտեսելով անգամ ամենասովորական հաջողությունը, օրինակ` առաջադրանքը քիչ թե շատ հաջող կերպով ավարտելը:

- Խրախուսումը չպետք է իրեն սպասել տա: Վերոնշյալ երեք կետերը հիմնաքարային են մոտիվացիայի համար: Դրանք իսկապես շատ լուրջ քննության են արժանի: Զգուշացեք բավարարվածության զգացումից առաջացած թակարդից: Եթե առավելագույն հաջողության հասնելու հնարավորություն տալիս եք ձեր աշակերտների մեծամասնությանը, հաջողությունը պետք է սովորական լինի բոլոր սովորողների համար, հակառակ դեպքում ոմանք կկորցնեն սեփական ուժերի հանդեպ հավատը, րի շնորհիվ իրականանում է ուսումնառությունը: Սովորում և հաջողության հասնում են նրանք, ովքեր զավատում են իրենց ուժերին /Ձ.Փ., Գ. 5,8/:

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱՏԵՔՍ

Ժամանակակից գլոբալացված աշխարհում և համավարակի առկայությամբ կրթական արդյունավետ գործընթացը պահանջում է, որ ուսուցիչը որդեգրի կառուցողական մոտեցում և կիրառի դասավանդման արդյունավետ մեթոդներ:

Մինչև հետազոտական գործընթացը սկսելն ինձ համար առանձնացրել եմ որոշակի հետազոտական խնդիրներ.

- մոտիվացիայի խթանումն ու զարգացումը դասին,
- աշակերտների ներգրավվածության ապահովումը դասին,
- հետաքրքրասիրության բարձրացումն առարկայի նկատմամբ,
- աշակերտների ուշադրության կենտրոնացումը դասին,
 - Զարգացնել ինքնուրույն աշխատելու հմտություն

Վերոնշյալ խնդիրներից առաջնահերթ եմ համարում մոտիվացիայի խթանումն ու զարգացումը դասին, որի լուծման դեպքում դասարանում կունենամ ուսուցման և դաստիարակության գործընթացում շոշափելի դրական արդյունք: Ուսումնասիրել եմ մի շարք հետազոտողների և մանկավարժների աշխատանքներ, որոնք առանձնանում են գիտական գրականության մեջ և որոնց կարծիքով լրացուցիչ ընթերցանությունը լավ ծրագրված և կանխամտածված հետազոտական մոդել է, որի հաջող իրականացման հետևանքով կձևավորվի մոտիվացիա:

Մոտիվացիան հսկայական դրական էներգիա է ծնում, որը օգնում է հասնել նպատակին:

Դրական ուսումնական մոտիվացիա ստեղծելու, զարգացնելու

հարցում մեծ է ուսումնական հաստատության գործունեության դերը, ուսուցչի կիրառած մանկավարժական մեթոդները, ուսուցչի խոսքի հուզակ

անությունը, դասարանում տիրող առողջ մթնոլորտը, ուսուցիչ-աշակերտ

փոխհարաբերությունները և այլն: Այսպիսով երեխայի ուսումնական գործունեությունը

խթանում է ոչ թե մեկ դրդապատճառով, այլ միահյուսված, փոխլրացնող, միմյանց հետ

որոշակի հարաբերությունների մեջ գտնվող զանազան շարժառիթների մի ամբողջ

համակարգ:

Արդյունքները:

Դասի ընթացքում երեխաների ուշադրությունը պահելու համար անհրաժեշտ էակտիվ և

հետաքրքիր դասաժամերի կազմակերպումը:

Հետազոտության նպատակն է ուսումնասիրել հարցադրման մեթոդի միջոցով աշակերտների մոտ մոտիվացիայի ձևավորման արդյունավետությունը:

Դասերի ժամանակ՝ որոշակի փուլում, հարց-պատասխանի բոլոր ռազմավարություններն էլ կարող են տեղի ունենալ: Հարցադրումներ կարող են կիրառվել նաև անցած թեմաները վերհիշելու և վերանայելու համար:

Համաձայն առաջադրված հետազոտության նպատակի և խնդիրների՝ կազմել եմ ուսումնասիրության ռազմավարություն: Տեսական և գործնական վերլուծության վրա հիմնվելով օգտագործել եմ հարցադրումների մեթոդը և հայտորոշիչ թեստեր, որպես հետազոտության հիմնական գործիքներ:

Նպատակս է աշակերտների մոտ ձևավորել կարճաժամկետ մոտիվացիա, որպեսզի ուսուցանվող նյութը ճիշտ և հեշտ յուրացվի:

Հետազոտության համար ընտրել եմ իմ դասավանդած 6-րդ դասարանը, որտեղ սովորում են 28 աշակերտներ: Հետազոտությունը անցկացրել եմ երկու դասաժամերի ընթացքում:

Նախատեսել եմ *առաջին* դասաժամի ընթացքում նոր դասը հաղորդել պատմելու, բացատրելու միջոցով, ավանդական մեթոդների կիրառմամբ իսկ անդրադարձ փուլում բաժանել եմ հայտորոշիչ թեստեր և ստուգել աշակերտների կողմից դասանյութի յուրացվածության աստիճանը: Կիրառել եմ նաև հարցաթերթեր աշակերտների հետաքրքրությունը դասի ժամին և առարկայի նկատմամբ ստուգելու համար:

Երկրորդ դասաժամի ընթացքում նոր դասը հաղորդել եմ՝ կիրառելով հարցադրման մեթոդը: Հարցադրումը կատարել եմ ելնելով աշակերտների գիտելիքներից:

Հարցերը տրվել են պարզից բարդ սկզբունքով: Միայն պատասխանները չեմ ուղղել, այլ հարցադրումները փոխել եմ, որպեսզի աշակերտները գտնեն ճիշտ պատասխանը: Դասի անդրադարձ փուլում հանձնարարել եմ հայտորոշիչ թեստեր և ստուգել յուրացրած գիտելիքների մակարդակը: Կիրառել եմ նաև հարցաթերթեր աշակերտների հետաքրքրությունը դասի ժամին և առարկայի նկատմամբ ստուգելու համար:

Թեստերի արդյունքները ստուգել և գրանցել եմ նախապես կազմած աղյուսակներում: Վերջում համեմատել եմ աղյուսակները և կազմել դիագրամ, որտեղ արտացոլվել է մոտիվացիայի ձևավորման աստիճանը ըստ կիրառած մեթոդների և աշակերտների տված պատասխանների:

Վերլուծելով արդյունքները ունեցել եմ աշակերտների դասի մոտիվացման և պատրաստվածության, ինչպես նաև ակտիվության սկզբնական և վերջնական պատկերը:

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑՔ

Եթե դու կարող ես մի բան պատկերացնել, ուրեմն դու կարող ես դրան հասնել: Մոտիվացիան թե հմուտ, թե սկսնակ ուսուցիչների կողմից ընկալվում է իբրև արդյունավետ ուսումնառության նախապայման և շատ ուսուցիչների համար մեծագույն մարտահրավեր է սովորողների մեջ սովորելու ցանկություն սերմանելը: Եթե սովորողները չցանկանան սովորել, նրանց ուսումնառության արդյունավետությունն

այնքան ցածր կլինի, որ հնարավոր է նրանք ոչինչ էլ չսովորեն: Եթե գիտենք՝ ինչպես կարող ենք մոտիվացնել սովորողների, մենք կարող ենք հսկայական թափ հաղորդել նրանց սովորելու գործընթացին:

Մոտիվացիայի նպատակը – երեխաների մոտ առաջացնել հետաքրքրություն որևէ գործունեության նկատմամբ, պայմաններ ստեղծել ոգևորությամբ ուղղորդել երեխաների ջանքերը գիտակցաբար տիրապետելու և ձեռք բերելու գիտելիքներ և հմտություններ:

Մոտիվացիան թույլ է տալիս միանգամից մի քանի խնդիր լուծել:

- ընդլայնել և հարստացնել հարցադրման հմտությունների և կարողությունների շրջանակը,
- ակտիվացնել ընկալման, ուշադրության, հիշողության, մտածողության գործընթացները,
- սահուն կերպով կարգավորել երեխաների վարքային դժվարությունները՝ աստիճանաբար նրանց սովորեցնել ենթարկվել դասապրոցեսին,
- խթանել ճանաչողական գործունեությունը և երեխաների հարցեր տալու կարողությունները:

Դասերը սովորելիս, ինչպես կարելի է պահել երեխայի ուշադրությունը՝

- նոր իմաստ տալ ձանձրալի առաջադրանքներին,
- խթանել ներքին մոտիվացիան,
- փոխել դերերը՝ աշակերտ «ուսուցչի» փոխարեն,
- սովորեցնել նրան ճիշտ հարցադրումներ կատարել:

Դասն անցկացրել եմ 6-րդ դասարանում, որտեղ սովորում են 25 աշակերտներ: Որոնցից 10-ը մաթեմատիկական մտածողության տեր շատ ակտիվ աշակերտներ են: Դասարանը ընտրվել է հաշվի առնելով, դասարանում տիրող մրցակցային մթնոլորտը՝ նպատակ ունենալով հարց ու պատասխանի մեթոդով ստեղծել մրցակցային միջավայր, դիտարկել եմ մոտիվացիայի խթանումն ու զարգացումը հարցադրումների միջոցով:

Առաջին դասի թեման էր՝ Տոկոսներ

Ըստ ավանդական դասի նպատակ եմ հետապնդել՝ բացատրել և հասկացնել ինչ է տոկոսը, տալ նրա սահմանումը, սահմանո՞մից օգտվելով բերել նրան, գտնեն տրված թվի ինչ որ տոկոսը, ապա մասն արտահայտել տոկոսով:

Դասաժամը անցել է հիմնականում ըստ դասապլանի, թեման հետաքրքրեց աշակերտների մեծ մասին: Ավելի ուշադիր եւ ակտիվ էին հիմնականում այն աշակերտները, ում մոտ ստացվում է այս առարկայի արդյունավետ յուրացումը, ովքեր նախապատվություն ունեն մաթեմատիկայի հանդեպ:

Չորս աշակերտ չափազանց պասիվ էին եւ չէին ցուցաբերում որևէ հետաքրքրություն ուսումնասիրվող թեմայի շուրջ, 1-ը դժվարությամբ էր համագործակցում, և արձագանքում էին ուսուցչին միայն նրա անմիջական հարցերից հետո:

Մակայն առարկայով հետաքրքրված ընդունակ աշակերտները ակտիվ մասնակցում էին, թեման հետաքրքիր էր արդյուքը բավականին լավ ստացվեց: Հայտորոշիչ թեստի արդյունքները բավականին գոհացուցիչ էին:

Առաջին ավանդական մեթոդով իրականացված դասի ավարտին աշակերտներին

առաջարկել եմ լրացնել փոքր հարցաթերթ՝ մաթեմատիկա առարկայի հանդեպ հետաքրքրությունը պարզելու համար:

- Միրո՞ւմ եք մաթեմատիկա առարկան:
- Ինչքանո՞վ է հետաքրքիր մաթեմատիկա առարկան:
- Ինչքանո՞վ եք հետաքրքիր այսօրվա դասը:
- Կցանկակալի՞ք մաթեմատիկայի դասաժամերը շատ լինեին:

Դասապլան 1

Ուսուցիչ	Թադևոսյան Գայանե
Առարկա	Մաթեմատիկա
Դասարան	6-րդ դասարան
Թեմա՝	Տոկոսներ
Դասի տիպը	Նոր նյութի հաղորդում
Օգտագործվող նյութեր	Տեսուրեր, գրքեր, պլակատ մեծությունների վերաբերյալ, հարցաթերթեր, հայտորոշիչ թեստ:
Ամբողջական պատկեր	Սովորողները գիտեն՝ Երկարություն, արագություն, ժամանակ, զանգված, ջերմաստիճան, արժեք, անկյուն մեծությունները և նրանց չափման միավորները: Գիտեն այդ մեծություններն արտահայտել մասերով:
Դասի նպատակը	ա/ Հարցերի միջոցով հիշել իրենց ծանոթ մեծությունները և նրանց չափման միավորները: Առաջ քաշելով վարկածը, թե կարելի է մի մեծությունը չափել մեկ այլ մեծության միավորով՝ հանդիպելով սպասվելիք ժխտմանը հող նախապատրաստել տոկոսի սահմանմանը, որպես այնպիսի միավոր որով կարելի է չափել ցանկացած մեծություն: բ/ Ներկայացնել ինչ է տոկոսը որպես չափման միավոր, բացատրել իմաստը, կիրառությունները, տոկոսը արտահայտել մասով, մասը արտահայտել տոկոսով: գ/ Լուծել տրված թվի, մեծության տրված մասը կամ տոկոսը գտնելու, մասը տոկոսով արտահայտելու խնդիրներ:

Վերջնարդյունքները	<p>Սովորողը կկարողանա.</p> <ul style="list-style-type: none"> • սահմանի տոկոս հասկացությունը, արտահայտի տոկոսը մասով և հակառակը: • գտնի տրված թվի տրված մասը կամ տոկոսը: • մասը արտահայտի տոկոսով • լուծի պարզ խնդիրներ տրված թվի, մեծության տրված մասը կամ տոկոսը գտնելու վերաբերյալ • գտնի տրված թիվը, մեծությունը տրված մասով կամ տոկոսով մեծացնելու կամ փոքրացնելու վերաբերյալ խնդիրներ:
Ուսուցչի զարգացման ընթացիկ թիրախներ	Նպատակներին հասնելու ռազմավարությունը

Գործողություններ (Ժամ/տևողություն)	Ուսումնական գործունեություն Աշակերտներ	Պլանավորած տարբերակում ՈւԳ և ռազմավարություններ Ուսուցիչ	Առանցքային հարցեր Հիմնական ստուգումներ (հանձնարարության ան վերջնարդյունքը նպաստում է դասի նպատակին)
Կազմակերպչական հարցեր 2ր	Սովորողները ներկայացնում են տնային հանձնարարությունները Պատրաստվում են դասի	Կատարում են հաշվառում: Ստուգում են տնային հանձնարարությունների կատարողականը:	
Խթանման փուլ Հարցերի միջոցով վերհիշում են անհրաժեշտ գիտելիքները: 5ր	Պատասխանում են հարցերին, բերում են օրինակներ: Հարցերն են՝ 1. Ի՞նչ մեծություններ գիտեք: 2. Ինչ միավորներով են չափվում դրանք: 3. Կարող ենք զանգվածը չափել մետրերով, կմ –ով, կամ ճանապարհը կգ-ով, տոննայով: 4. Գրատախտակին գծել ցույց տալ շրջանի 1/4 ը, 1/8-ը: 5. Իսկ ո՞րը կլինի նրա 1/100 մասը:	Հարցերի միջոցով վերհիշում ենք անհրաժեշտ գիտելիքները մեծությունները, նրանց միավորները, ամոզի մաս գտնելը: Ընդհանրացնում են այն գիտելիքները, որոնք անհրաժեշտ են ուսումնական նոր նյութը՝ տոկոսը բացատրելու համար: Հարցերի միջոցով բերում են տոկոսի սահմանմանը: Բացատրում են թյուր ըմբռնումները, ամբողջացնում են պատասխանները:	

	<p>Անհրաժեշտության դեպքում մեկնաբանում և հիմնավորում են իրենց պատասխանը: Մոտենում գրում են գրատախտակին, գծում ցույց են տալիս պատկերի մասերը:(Շրջանի, ուղղանկյան)</p>		
<p>Իմաստի ընկալում</p> <p>Նոր նյութի հաղորդում 8ր</p>	<p>Գրում են գրատախտակին և տետրերում` 1% -ը ամբողջի 1/100 մասն է: 2% -ը ամբողջի 2/100 մասն է: 3% -ը ամբողջի 3/100 մասն է: 10% -ը ամբողջի 10/100 =1/10 մասն է: 20% -ը ամբողջի 20/100=1/5 մասն է: 25% -ը ամբողջի 25/100=1/4 մասն է: 50% -ը ամբողջի 50/100=1/2 մասն է: 100% -ը ամբողջի 100/100= 1 ամբողջ մասն է: Աշակերտները շարունակում են արտահայտել մասը տոկոսով` 1/4 մասը` $1/4 * 100\% = 25\%$ 3/4 մասը` $3/4 * 100\% = 75\%$ և այլն:</p>	<p>Բացատրում են դասը:Որպես առարկա ընտրում են տորթը, բաժանում ենք 100 հավասար մասերի և վերցնում 1-ը: Այն կլինի տորթի 1/100 մասը, որն էլ հենց անվանում ենք տոկոս, տորթի 1%-ը: Գրատախտակին գրում են սահմանումը` Ամբողջի 1/100 մասը կոչվում է տոկոս(1%):Տալիս էմ հարց` Իսկ որքա՞ն կլինի 2%-ը, 3%-ը, 10%-ը, 20%-ը, 25%-ը, 50%-ը, 100%-ը: Այնուհետև կատարում ենք հակառակը` եթե 1 ամբողջ մաս 100% է 1/2 մասը` $1/2 * 100\% = 50\%$ Բացատրում են ինչու է տոկոսը հարաբերական մեծություն:</p>	<p>Սահմանել տոկոս հասկացությունը, արտահայտել մասը տոկոսով և հակառակը: Գտնել տրված թվի տրված մասը կամ տոկոսը: Մի թիվը մյուսի ո՞ր տոկոսն է: Մեծացնի կամ փոքրացնի թիվը տրված մասով կամ տոկոսով:</p>

<p>Կշռադատման փուլ 8ր</p>	<p>Պատասխանում են հարցերին: գրատախտակին լուծում են խնդիրը:</p>	<p>Առաջարկում են պարզ խնդիրներ բանավոր: Գտնել տրված թվի 100%-ը, 200%-ը, 300%-ը: Քանի տոկոսով կմեծանա թիվը 2 անգամ, 3 անգամ մեծացնելիս: Առաջարկում են լուծել խնդիր 140: Անհրաշտության դեպքում տալիս են ցուցումներ:</p>	
<p>15 րոպե</p>	<p>Սովորողները լրացնում են հայտորոշիչ թեստը</p>	<p>Բաժանում են աշակերտների հայտորոշիչ թեստերը:</p>	<p>Նպատակը՝ դասին սովորողների առավել մոտիվացնելը: Ներգրավվածության, հետաքրքրության մեծացնելը, հմտությունների զարգացումը: Նոր նյութի յուրացումը:</p>
<p>5ր</p>	<p>Սովորողները լրացնում են հարցաթերթը:</p>	<p>Բաժանում են աշակերտների Հարցաթերթերնրանց վերաբերմունքը առարկայի և դասի հանդեպ զգալու համար:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Մի րո՞ւմ եք մաթեմատիկա առարկան: 2. Ինչքանո՞վ եք հետաքրքիր մաթեմատիկա առարկան: 3. Ինչքանո՞վ եք հետաքրքիր այսօրվա դասը: 4. Կցանկակայի՞ք մաթեմատիկայի դասաժամերը շատ լինե՞ին: 	<p>Ստեղծել սեր հետաքրքրություն առարկայի հանդեպ, մասնակից դարձնել մոտիվացման գործընթացին:</p>
<p>Տերմիններ</p>	<p>Մաս, տոկոս, հարաբերություններ, մեծություններ</p>		
<p>Աջակցություն</p>	<p>Չունեն (ուսուցչի օգնական)</p>		
<p>Գնահատում 1ր</p>	<p>Իմ դիտարկումների, անհատական հայտորոշիչ աշխատանքների և հարցաթերթերի միջոցով գնահատելու են նյութի ամրապնդման</p>		

	մակարդակը: Կատարելու եմ ձևավորող գիահատում:
Տնային աշխատանքը	Դասագրքի խնդիր 135, 136,139,141

Առաջին դասի

ՀԱՅՏՈՐՈՇԻՉ ԹԵՍՏ
տարբերակ

Դասարան 6-րդ
Թեմա՝ Տոկոսի սահմանումը
Անուն ազգանուն -----
Ամիս անսաթիվ -----

- Ի՞նչ է նշանակում տոկոս:
- Ո՞րն է թվի 3% - ը:
 - ա) 3 մասը բ) 1/100 մասը
 - գ) 3/100 մասը, , դ) 3/25 մասը
- Ամբողջը կազմում է՝
 - ա) 50% բ) 100%
 - գ) 1% դ) 200%
- Գտնել 500-ի 30% -ը:
- Թիվը մեծացրին 3 անգամ, քանի՞ տոկոսով մեծացավ թիվը:
- Քանի՞ տոկոս է կազմում թվի $\frac{3}{4}$ մասը:

ՀԱՏՏՈՐՈՇԻՉ ԹԵՍՏ
տարբերակ

Դասարան 6-րդ
Թեմա՝ Տոկոսի սահմանումը
Անուն ազգանուն -----
Ամիս անսաթիվ -----

- Ի՞նչ է նշանակում տոկոս:
- Ո՞րն է թվի 4% - ը
 - ա) 4 մասը բ) 1/100 մասը
 - գ) 4/100 մասը, , դ) 4/25 մասը

3. Ամբողջը կազմում է՝

ա) 50 % բ) 100 %

գ) 1 % դ) 200 %

4. Գտնել 600-ի 40 % -ը

5. Թիվը մեծացրին 2 անգամ, քանի՞ տոկոսով մեծացավ թիվը:

6. Քանի՞ տոկոս է կազմում թվի $\frac{2}{5}$ մասը:

Երկրորդ դասի համար կազմել եմ հարցադրումներ:

Տալ այնպիսի հարցեր, որոնց պատասխանները աշակերտները հաջողությամբ և հեշտ կպատասխանեն:

Հարցերը ձևակերպել հակիրճ ու հասկանալի, աշակերտներին տալ մտածելու ժամանակ:

- Ի՞նչ է տոկոսը:
- Ի՞նչ մեծություններ են չափվում տոկոսի միջոցով:
- Ինչպիսի՞ միավոր է տոկոսը (հարաբերական, հաստատուն):
- Քանի տոկոս է 1 ամբողջը, 1/2-ը, 1/4-ը, 1/10-ը:
- Գտնել 600-ի 1/2-ը, 1/4-ը, 1/10-ը:
- Գտնել 600-ի 100 %-ը, 50%-ը, 200%-ը, 300%-ը, 30%-ը,
- 200-ը 600-ի որ մասն է կազմում:
- 200-ը 600-ի քանի տոկոսն է:
- 600-ը մեծացրին 400-ով, քանի տոկոսով մեծացավ 600-ը:
- 600-ը մեծացրին 3 անգամ, քանի տոկոսով մեծացավ թիվը:

Միշտ շնորհակալություն հայտնել, գովեստի արժանացնել թեկուզ փոքր պատասխանների համար:

Երկրորդ դասի ժամանակ, երբ առաջադրվեցին հարցերը, պասիվ երեխաների մոտ ակտիվություն էր նկատվում: Թեև նրանց պատասխանները կցկտուր էին, թերի, բայց նրանք փորձել էին աշխատել: Նրանք նույնպես գովեստի արժանացել են: Պասիվ աշակերտների մոտ հարցադրման մեթոդի կիրառման ժամանակ դրական մոտիվացիա նկատվեց: Նրանց մոտ նկատվում էր ոգևորություն, ուշադրության կենտրոնացում, մեկը մյուսին օգնելու ցանկություն: Նրանք իրենց կարողությունների հմտությունների սահմանում պատասխանում էին տրված հարցերին: Երկրորդ դասի ժամանակ պասիվ աշակերտները նախորդ դասի համեմատ բավական առաջընթաց ունեին: Դրական մոտիվացիայի արդյունքում նրանք կարողացան որոշակի արդյունքի հասնել: Դասն ընթացավ ըստ դասապլանի: Տրվեց հայտորոշիչ թեստ, ըստ որի կարողացա գնահատել դասի արդյունքները:

Դասապլան 2

Ուսուցիչ	Թադևոսյան Գայանե
Առարկա	Մաթեմատիկա
Դասարան	6-րդ դասարան
Թեմա	Մասեր, տոկոսներ և հարաբերություններ, խնդիրների, լուծում : Առաջ քաջելով վարկածը, թե կարելի է մի մեծությունը չափել մեկ այլ մեծության միավորով
Ամփոփիչ դաս	
Օգտագործվող նյութեր	Վանդակավոր տետրի թերթեր լրացուցիչ առաջադրանքի թերթիկներ, A4 չափի թղթեր, հարցաթերթեր, հայտորոշիչ թեստ:
Ամբողջական պատկեր	Սովորողները գիտեն Հարաբերությունների, համեմատականությունների և դրանց կիրառությունների վերաբերյալ գիտելիքներ Գիտեն սահմանել տոկոս հասկացությունը, արտահայտել մասը տոկոսով և հակառակը: Գտնել տրված թվի տրված մասը կամ տոկոսը:
Դասի նպատակը	ա/ Ուժեղացնել սովորողների մոտիվացիան հարցադրումների միջոցով բ/ Հարցերի միջոցով զարգացնել սովորողների ճանաչողական հետաքրքրությունը, որը խթանում է սովորողների հիշողության, մտածողության, երեւակայության, ստեղծագործականության բարեհաջող ընթացքին: <ul style="list-style-type: none"> Պարզել, թե մի թիվը մյուսի որ տոկոսն է, մեծացնի կամ փոքրացնի թիվը տրված մասով կամ տոկոսով: Լուծել տրված թվի, մեծության տրված մասը կամ տոկոսը գտնելու, տրված թիվը, մեծությունը տրված մասով կամ տոկոսով մեծացնելու կամ փոքրացնելու վերաբերյալ խնդիրներ:

<p>Վերջնարդյունքները</p>	<p>Սովորողը կկարողանա.</p> <ul style="list-style-type: none"> • սահմանել տոկոս հասկացությունը, արտահայտել մասը տոկոսով և հակառակը: • գտնել տրված թվի տրված մասը կամ տոկոսը: • պարզել, թե մի թիվը մյուսի որ տոկոսն է, մեծացնել կամ փոքրացնել թիվը տրված մասով կամ տոկոսով: • լուծել ա/համեմատության անհայտ անդամը գտնելու, բ/տրված թվի, մեծության տրված մասը կամ տոկոսը գտնելու, գ/տրված թիվը, մեծությունը տրված մասով կամ տոկոսով մեծացնելու կամ փոքրացնելու խնդիրներ: • հաշվել պարզ տոկոսներ, խնդիրներ խնայողության դեպքում կիրառվող տոկոսադրույքների վերաբերյալ:
<p>Ուսուցչի զարգացման ընթացիկ թիրախներ</p>	<p>Նպատակներին հասնելու ռազմավարությունը</p>
<p>1.Սովորածը մտապահելու կարողություն</p> <p>2..Մեծացնելաշակերտների ներգրավվածությունը</p>	<p>Հարցադրումների մեթոդով վերհիշումենք <<Մասեր ,տոկոսներ և հարաբերություններ>> թեման և ստեղծում իմացածը կիրառելու միջավայր:</p> <p>Հարցադրումներով ակտիվացնել միջին կարողությունների տեր աշակերտներին, ավելի ինքնավստահ միջավայր ստեղծելու, և շատերին դասապրոցեսի մեջ ընդգրկելու համար: Հայտորոշիչ թեստերով անդրադարձ կատարել, մոտիվացնել ողջ դասարանին, ստուգել հարցադրման մեթոդի կիրառմամբ մոտիվացիայի արդյունքը:</p>

<p>Գործողություններ (Ժամ/տևողություն)</p>	<p>Ուսումնական գործունեություն</p> <p>Աշակերտներ</p>	<p>Պլանավորած տարբերակում ՈւԳ և ռազմավարություններ</p> <p>Ուսուցիչ</p>	<p>Առանցքային հարցեր Հիմնական ստուգումներ (հանձնարարության վերջնարդյունքը նպաստում է դասին նպատակին)</p>
<p>Կազմակերպչական հարցեր 2 ր</p>	<p>Սովորողները ներկայացնում են տնային հանձնարարությունները Պատրաստվում են դասին</p>	<p>Կատարում են հաշվառում: Ստուգում են տնային հանձնարարությունների կատարողականը:</p>	
<p>Հարցերի միջոցով վերհիշում են անհրաժեշտ գիտելիքները: 15ր</p>	<p>Պատասխանում են հարցերին, բերում են օրինակներ: Անհրաժեշտության դեպքում մեկնաբանում և հիմնավորում են իրենց պատասխանը: Ուղղում և լրացնում են միմյանց պատասխանները: Մոտենում գրում են գրատախտակին:</p>	<p>Կիրառում են հարցադրումների մեթոդը, որը տալիս ակնթարթային հետադարձ կապ: Հարցեր են տալիս, անհրաժեշտության դեպքում բացատրում են թյուր ըմբռնումները, ամբողջացնում են պատասխանները:</p>	<p>Մահմանել տոկոս հասկացությունը, արտահայտել մասը տոկոսով և հակառակը: Գտնել տրված թվի տրված մասը կամ տոկոսը: Մի թիվը մյուսի n ր տոկոսնել: Մեծացնի կամ փոքրացնի թիվը տրված մասով կամ տոկոսով: Որն է կոչվում թվերի միջին թվաբանական:</p>
<p>20 րոպե</p>	<p>Սովորողները լրացնում են հարցաթերթը:</p>	<p>Բաժանում են աշակերտների հայտորոշիչ հարցաթերթերը:</p>	
<p>Անդրադարձ 5ր</p>	<p>Սովորողների դուր էր եկել հարց ու պատասխանի ընթացքում իրենց ներգրավվածությունը:</p> <p>Սովորողները լրացնում են հարցաթերթը:</p>	<p>Բաժանում են աշակերտների Հարցաթերթերնրանց վերաբերմունքը առարկայի և դասի հանդեպ զգալու համար:</p> <p>5. Մի րո՞ւմ էք մաթեմատիկա առարկան:</p> <p>6. Ինչքանո՞վ է հետաքրքիր մաթեմատիկա առարկան:</p> <p>7. Ինչքանո՞վ էր հետաքրքիր այսօրվա դասը:</p>	<p>Նպատակը՝ դասին սովորողների առավել մոտիվացնելը, ներգրավվածության, հետաքրքարության մեծացնելը, համագործակցային հմտությունների զարգացումը:</p>

		8. Կցանկակայի՞ ք մաթեմատիկայի դասաժամերը շատ լինեին:	
Տերմիններ	մաս, տոկոս, հարաբերություններ, տոկոսադրույք, գեղչ, ապրանքի գին		
Աջակցություն	Չունեմ (ուսուցչի օգնական)		
Գնահատում 2ր	Իմ դիտարկումների, անհատական հայտորոշիչ աշխատանքների և հարցաթերթերի միջոցով գնահատելու եմ նյութի ամրապնդման մակարդակը: Կատարելու եմ ձևավորող գնահատում:		
Տնային աշխատանք 1ր	Դասագրքի խնդիր 185,189, լրացուցիչ 2, 81, 2, 93/Ն. Պողոսյան/ ննախապատրասվել ամփոփիչ աշխատանքի:		

Երկրորդ դաս

ՀԱՅՏՈՐՈՇԻՉ ԹԵՍՏ

I տարբերակ

Անուն ազգանուն-----

Ամիս անսաթիվ-----

Դասարան - 6-րդ

Առարկան - մաթեմատիկա

Թեմա- Մասեր, տոկոսներ, հարաբերություններ,
խնդիրների լուծում

Նպատակը՝ Պարզել թեմայի յուրացված լինելը,
հարցադրումների մեթոդը կիրառելուց հետո:
Պատրաստել ամփոփիչ աշխատանքի

Վերջնարդյունք՝ Կիրառի գիտելիքները, հմտությունները
տոկոսի, մասի վերաբերյալ խնդիրները լուծելիս:

1. Ի՞նչ է տոկոսը

2. Տոկոսը՝

ա) հարաբերական միավոր է

բ) հաստատուն միավոր է

3. Գտնել 180-ի 30 տոկոսը:

4. 40-ը 200-ի որ մասն է կազմում:

5. 40-ը 280-ի քանի տոկոսն է:

6. Ամբողջ կազմում է `
 - ա) 5 մաս բ) 1 մաս
 - գ) 100մաս դ) 2/3 մաս

7. Գտնել 200-ի 3/20 մասը

8. Գտնել թիվը , որի 30 տոկոսը հավասար է 150-ի:

9. Ավանի բնակչությունը եղել է 9000 մարդ: Որոշ ժամանակ անց բնակչությունն ավելացել է 400 մարդով: Քանի տոկոսով է ավելացել բնակչությունը:

Երկրորդ դաս

ՀԱՅՏՈՐՈՇԻՉ ԹԵՍ
 II տարբերակ

Անուն ազգանուն-----

Ամիս անսաթիվ-----

Դասարան - 6-րդ

Առարկան - մաթեմատիկա

Թեմա- Մասեր , տոկոսներ, հարաբերություններ,
 խնդիրների լուծում

Նպատակը՝ Պարզել թեմայի յուրացված լինելը,
 հարցադրումների մեթոդը կիրառելուց հետո:
 Պատրաստել ամփոփիչ աշխատանքի

Վերջնարդյունք՝ Կիրառի գիտելիքները, հմտությունները
 տոկոսի , մասի վերաբերյալ խնդիրները լուծելիս:

1. Ի՞նչ է տոկոսը

2. Տոկոսը դա `
 - ա) հարաբերական միավոր է
 - բ) հաստատուն միավոր է

3. Գտնել 140-ի 40 տոկոսը:

4. 70-ը 210-ի որ մասն է կազմում:

5. 40-ը 360-ի քանի տոկոսն է:

6. Ամբողջ կազմում է `
 - ա) 5 մաս բ) 1 մաս
 - գ) 100մաս դ) 2/3 մաս

7. Գտնել 200-ի 3/20 մասը

8. Գտնել թիվը, որի 40 տոկոսը հավասար է 120-ի:

9. Ավանի բնակչությունը եղել է 10000 մարդ: Որոշ ժամանակ անց բնակչությունն ավելացել է 700 մարդով: Քանի տոկոսով է ավելացել բնակչությունը:

ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՄՇԱԿՈՒՄ ԵՎ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

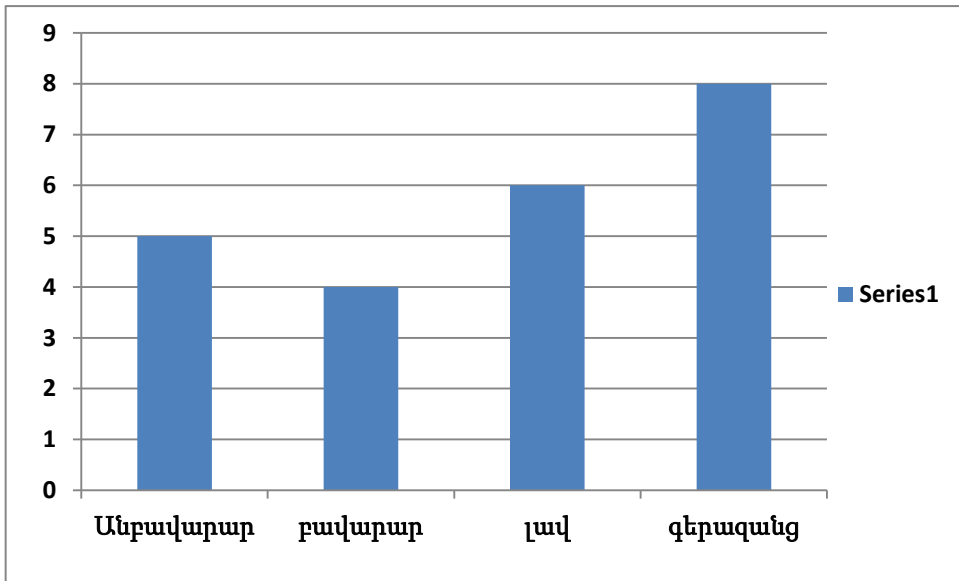
Դասի ընթացքում երեխաների ուշադրությունը պահելու համար անհրաժեշտ է ակտիվ և հետաքրքիր դասաժամեր կազմակերպել: Հետևաբար միջին դպրոցականի ուսուցման հաջողության գրավականը կայուն ուսումնական մոտիվացիայի առկայությունն է: Հիմնվելով այս հանգամանքի վրա՝ անցկացրել եմ հետազոտություն² դասաժամերի ընթացքում:

Առաջին դասաժամին չեմ կիրառել մոտիվացնող ոչ մի մեթոդ: Դասի վերջում տվել եմ հայտորոշիչ թեստ, ստուգել եմ արդյունքները: Երկրորդ դասի ընթացքում կիրառել եմ հարցադրումների մեթոդը: Անդրադարձ փուլում նորից հանձնարարել եմ գրել հայտորոշիչ թեստ: Համեմատել եմ երկու դասերի արդյունքները և հանգել եզրակացության, որ բարձր դրական մոտիվացիան կարող է լրացնող գործոն հանդիսանալ սովորողների ոչ բավարար ունակությունների ժամանակ, սակայն հակառակ ուղղությամբ այս սկզբունքը չի աշխատի, քանի որ ոչ մի կարողություն չի կարող փոխհատուցել մոտիվացիայի բացակայությունը և ապահովել ուսուցման էական առաջընթաց:

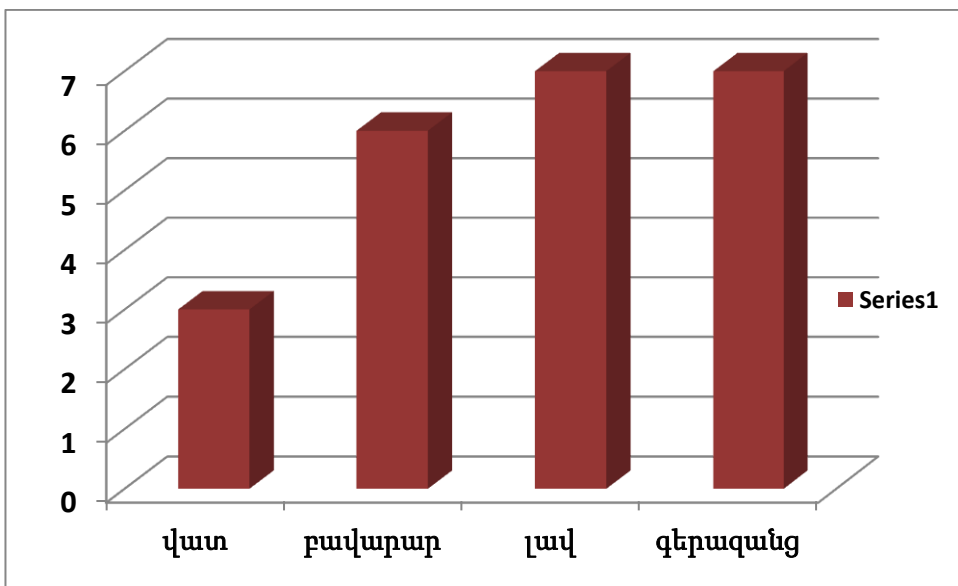
Կարևորն այն է, որ պասիվ աշակերտները հասկացան, որ իրենք էլ կարող են կատարել իրենց առջև դրված խնդիրը: Առաջադրանքներ կատարելիս դժվարությունների միջոց էլ կհանդիպեն, պարզապես պետք է լինեն աշխատասեր ու մի քիչ էլ ջանք թափեն և ոչ թե նահանջեն: Հարցադրումների մեթոդով առգմավարությունը օգնեց գնահատելու սովորողների ուսումնասության հնարավորությունները:

Հարցադրումներով ուսուցման միջոցով կարելի է մոտիվացնել և բարձրացնել սովորողների առաջադիմությունը:

Առաջին դասին աշակերտների ակտիվությունը`

Երկրորդ դասին աշակերտների ակտիվությունը`

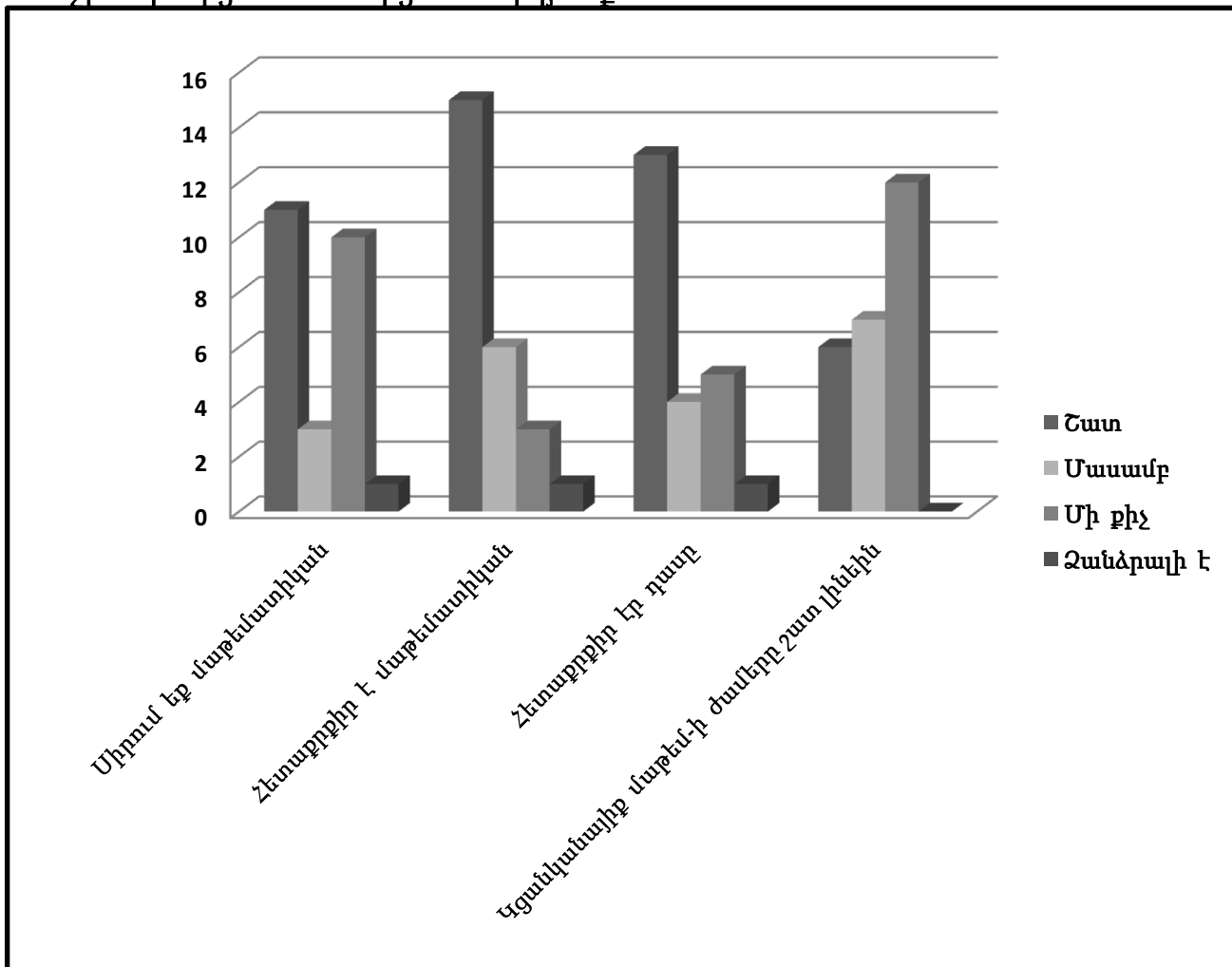

Համեմատելով գրաֆիկները` պարզ երևում է երկրորդ դասի ժամանակ մոտիվացիայի առկայությունը:

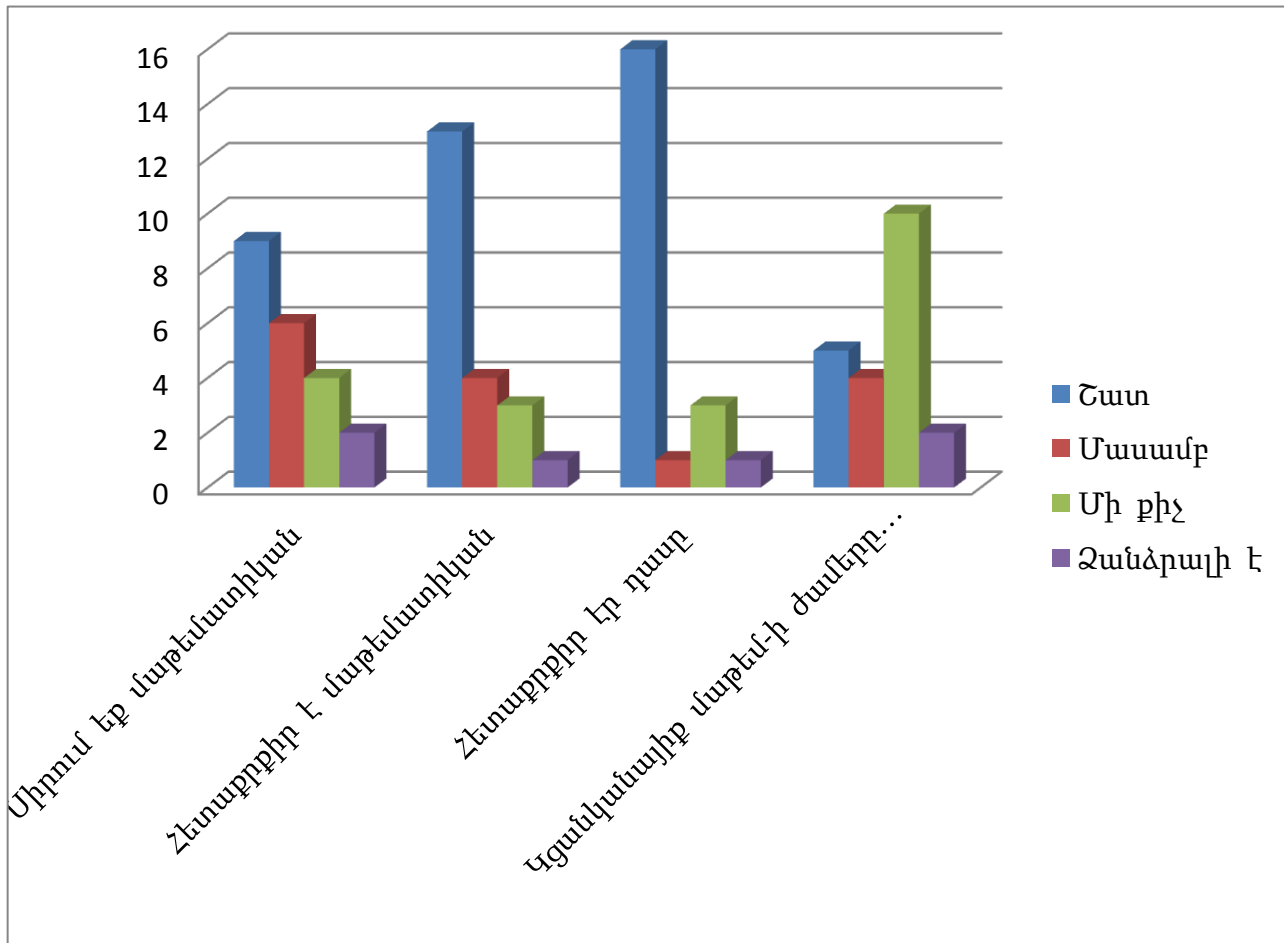
Աշակերտները լրացրել են նաև հետևյալ հարցաթերթերը ըստ որի՝

Միբում եք մաթեմատիկա առարկան	Ինչքանով է հետաքրքիր մաթեմատիկա առարկան:	Ինչքանով էր հետաքրքիր այսօրվա դասը	Կցանկանայիք մաթեմատիկայի ժամերը շատ լինեին:
Շատ	Շատ	Շատ	Շատ
Մասամբ	Մասամբ	Մասամբ	Մասամբ
Մի քիչ	Մի քիչ	Մի քիչ	Ոչ
Չեմ սիրում	Չանձրալիէ	Չանձրալիէ	Ընդհանրապես

Առաջին դասից հետո հարցման արդյունքում:

Երկրորդ դասից հետո հարցման արդյունքում:

Տվյալների մշակումից հետո ակնառու է հարցադրումների մեթոդի ազդեցությունը նրանց դրական մոտիվացման վրա:

ԱՄՓՈՓՈՒՄ

Արեք այնպես, որ ստանաք այն, ինչ ցանկանում եք, հակառակ դեպքումստիպված կլինեք սիրել այն, ինչ ունեք:

Բեռնար Շոու

Այսպիսով ժամանակակից հասարակությանը անհրաժեշտ է անձ, որն ունակ է ինքնակատարելագործման, ինքնագարգացման: Հասարակության այս կարիքը չի կարող բավարարվել տարբեր առարկաների ուսումնասիրության ընթացքում դպրոցականների շրջանում մտավոր և ճանաչողական մոտիվացիայի բացակայությամբ, հետևաբար աշակերտների մոտիվացիայի ձևավորման խնդիրը ներկայումս ամենաարդիականն է մանկավարժական տեսության և պրակտիկայի մեջ: Ուսումնական շարժառիթը երբեք չի կարելի մեկնաբանել որպես սովորողների մեջ միայն գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների որոշակի ձևավորում: Այժմ խնդիր է դրվում ուսուցումը կազմակերպել այնպես, որ այն առավելագույն չափով ապահովի դպրոցականների մտավոր զարգացումը: Դրա համար էլ սովորաբար խոսում են ոչ թե պարզապես ուսուցման, այլ զարգացնող ուսուցման մասին: Աշակերտների մտածելակերպում և վարքագծում նկատվող դրական տեղաշարժերը թույլ են տալիս պնդելու, որ դասավանդման ժամանակակից մեթոդներն ու մոտեցումները արդյունավետ կիրառելիս կխթանվի մոտիվացիան: Իմ կողմից կատարած տեսական ուսումնասիրությունների և վերլուծությունների արդյունքում հանգեցի հետևյալ եզրակացությունների:

- Միջին դպրոցում առաջնային համարել ուսուցանվող նյութի նկատմամբ կարճաժամկետ մոտիվացիայի ձևավորումը:
- Այն դասաժամերը, որոնց ընթացքում աշակերտի մոտ ձևավորվում է մոտիվացիա ուսուցանվող նյութի նկատմամբ, աշակերտները հաճույքով են մասնակցում և մեծ ակտիվություն ցուցաբերում:
- Յուրաքանչյուր մեթոդ ունի իր բնորոշ առանձնահատկությունները, որոնք իրենց հերթին կարող են մոտիվացնել աշակերտներին:
- Հարցադրումների մեթոդի ճիշտ կիրառման դեպքում կարող է աշակերտների մոտ ձևավորվել մոտիվացիա:
- Նպատակային աշխատելը և փոքր ձեռքբերումները նշելը կօգնեն մեզ մոտիվացիան պահպանել:
- Հաջողությունից օգտվելիս մեր մոտիվացիան կաճի, և մենք կարող ենք ոչ միայն հասնել նպատակներին, այլև գերազանցել դրանք:
- Ուսումնական մոտիվացիայի ձևավորումից է կախված ուսուցման գործընթացում մեր և աշակերտների ունեցած հաջողությունը:

Հարցադրումների մեթոդն ունի գերագույն կարևորություն: Այն ստիպում է աշակերտներին ինքնուրույն մտածել և ստեղծում է բարձրորակ փոխանցելի գիտելիք: Այն թույլ է տալիս աշակերտներին կիրառել իրենց ուսուցանվող հասկացություններն ու սկզբունքները, իսկ ուսուցիչներին հնարավորություն է տալիս այս կիրառությունը ստուգել և շտկել: Հարցադրումների շնորհիվ ստանում են նաև հետադարձ կապ ուսումնառության գործընթացի վերաբերյալ: Աշակերտների համար հարցադրումներով զրույցը հետաքրքիր և հաճելի գործընթաց է, քանի որ ճիշտ պատասխանները նրանց վստահության և հաջողության զգացողություն են պարգևում: Նույնիսկ այն աշակերտները, որոնք անձամբ չեն պատասխանում, բայց ինքնուրույն գտնում են ճիշտ պատասխանը, վստահություն են ձեռք բերում: Այս վստահությունն ու հաջողությունը, գովասանքի ու հավանության ուղեկցությամբ, մոտիվացիայի առաջ մղման պատճառ են հանդիսանում:

Ճիշտ պլանավորումը, աշակերտների տարիքային և հոգեբանական առանձնահատկությունների ուսումնասիրումը, դրական օրինակների մատնանշումը, ժամանակի կառավարումը, ավանդական և ժամանակակից մեթոդների պատճառաբանված կիրառումը կնպաստեն ինչպես մոտիվացիայի բարձրացմանը, այնպես էլ ուսման որակի և առաջադիմության բարելավմանը: Իսկ այս ամենն անելու համար մեծ ՍԵՐ, ՆՎԻՐՈՒՄ և ՀՈԳԱՏԱՐՈՒԹՅՈՒՆ է պահանջվում:

Մոտիվացված ուսուցիչը կրթում և դաստիարակում է մոտիվացված աշակերտ:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Ջեֆ Փեթթի «Դասավանդումն այսօր», Գլուխ 14, «Հարցադրումների մեթոդի առավելությունները» հետազոտական աշխատանք:
2. Ջեֆ Փեթթի, Գլուխ 5, «Մոտիվացիա» հետազոտական աշխատանք:
3. Ильин Е.П. Мотивация и Мотивы – ЦПБ., Питер, 2002-512с, страница 65.
4. Маслоу Н.Х. Мотивация и личность. Мастера психологии – Питер, 2014-350с.
5. «Հարցադրման մեթոդները և ուսուցման արդյունավետության բարձրացումը» Ղուկասյան Սայա, հոդված:
 6. https://lib.amedu.am/Հարցադրման_մեթոդ_Բարերցյան_Լարիսա: